

**MIEJSKIE PRZEDSZKOLE NR 27
Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI W SIEDLCACH
KWIECIEŃ 2024/2025 NR 3**

CO U NAS SŁYCHAĆ

Zespół redakcyjny:
Emilia Michalak
Agnieszka Szymańska

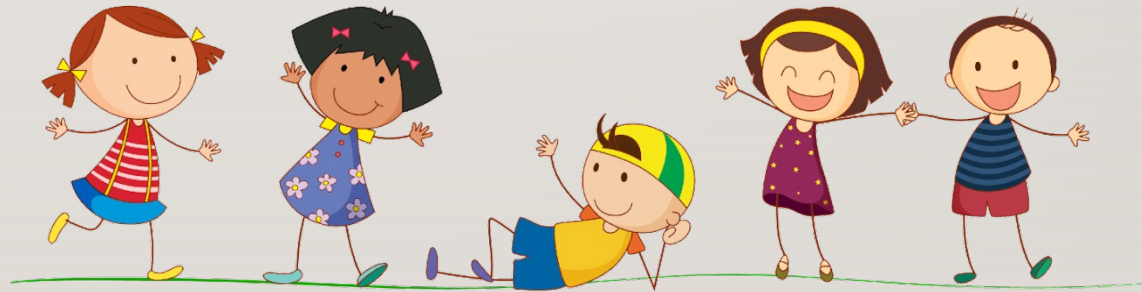

1. Komunikacja alternatywna - czy warto?

2. Mam autyzm – co dalej?

W TYM
NUMERZE:

Komunikacja alternatywna – czy warto?

Komunikacja werbalna – słowa, zdania, prozodia. Forma porozumiewania się właściwa jedynie dla gatunku ludzkiego. Jest jakby wyznacznikiem człowieczeństwa. Język mówiony to podstawowe narzędzie relacji międzyludzkich. Rodzicielskie oczekiwanie na pierwsze słowa ich dziecka jest jakby czekaniem na potwierdzenie faktu, że obok nich rośnie mały człowiek, ktoś więcej niż biorca opieki – ktoś myślący, kto w miarę upływu czasu będzie dzielił się własnymi spostrzeżeniami na temat otaczającego świata, zadawał mnóstwo pytań, wyrażał własne emocje.

Istnieją jednak dzieci, którym dar artykułowanej mowy werbalnej nie jest dany. Z powodu różnorodnych zaburzeń – tych ze spektrum autyzmu, niepełnosprawności intelektualnej czy mózgowego porażenia dziecięcego nabycie tej umiejętności jest znacznie utrudnione lub uniemożliwione.

Co mamy do wyboru?

O ile świat przyzwyczaił nas do języka migowego, bo od wielu lat podczas emisji programów informacyjnych, w prawym dolnym rogu ekranu pojawia się tłumacz, o tyle o alternatywnych i wspomagających metodach komunikacji wciąż wiemy bardzo mało. Jest to wiedza zarezerwowana dla specjalistów, terapeutów. A ustrukturyzowanych sposobów ułatwiających porozumiewanie się osobom niemówiącym jest wiele.

Ogólnie, metody komunikacji wspomagającej i alternatywnej (AAC) można podzielić na niewspomagane i wspomagane. Pierwszą grupę stanowią systemy wykorzystujące jedynie ciało danej osoby. Zaliczamy do niej m.in.:

Słownik Makaton – system prostych gestów powstały na bazie brytyjskiego języka migowego, który znajduje zastosowanie w pracy z osobami nie posługującymi się mową lub posługującymi się nią w ograniczonym stopniu oraz o niskiej zdolności rozumienia werbalnych wypowiedzi.

Coghamo - system gestów powstały na gruncie belgijskiego języka migowego i angielskich gestów Makatonu, opracowany z myślą o dzieciach z niepełnosprawnością ruchową, mózgowym porażeniem dziecięcym – manualne znaki są stosunkowo mało liczne, proste, łatwe do zapamiętania oraz odczytania; dotyczą podstawowych, często używanych pojęć.

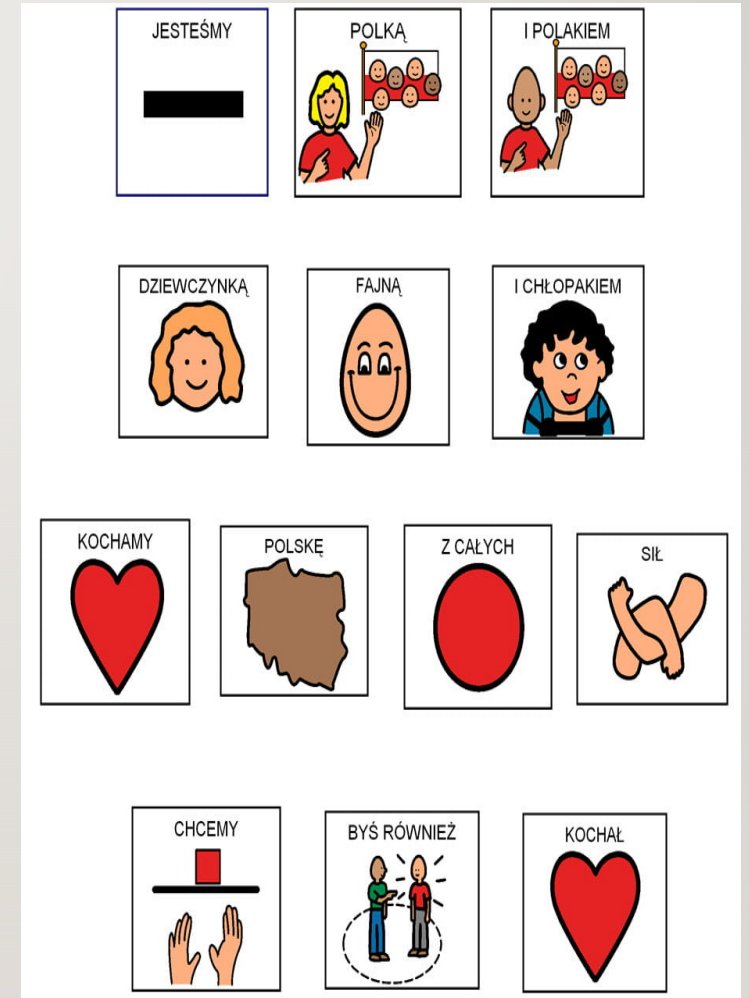
Fonogesty – umowne ruchy jednej ręki wykonywane na wysokości twarzy mówiącego; ułatwiają mówienie i odczytywanie z ust nadawcy, obrazując niewidoczne ruchy artykulacyjne.

Wspomagane systemy komunikacyjne to te, którym towarzyszą różnego rodzaju pomoce (fotografie, rysunki, symbole, itp.). Do najpopularniejszych należą:

Piktogramy – białe znaki obrazkowe na czarnym tle, w prosty sposób obrazujące treść komunikatu, zawierające podpis; służą osobom przejawiającym niski poziom rozumienia języka; mogą być wykorzystywane pojedynczo lub tworzyć tablice komunikacyjne.

PCS (Picture Communication Symbols) – kolorowe symbole przedstawiające znaczenie słów, fraz, zdań czy zwrotów, zawierające wszystkie części mowy. Wiele z tych znaków przedstawionych jest w formie mniej lub bardziej abstrakcyjnej, dzięki czemu można dostosować je do poziomu rozumienia użytkownika. System ten pozwala na tworzenie bardziej złożonych wypowiedzi.

System symboli Bliss – znaki graficzne tworzone przy pomocy rysunków prostych form geometrycznych, które można ze sobą łączyć, tworząc nowe znaczenia. Symbolizują zarówno konkrety jak i pojęcia abstrakcyjne, dlatego przeznaczone są głównie dla osób ze znacznymi ograniczeniami motorycznymi przy jednoczesnym dobrym potencjałem intelektualnym.

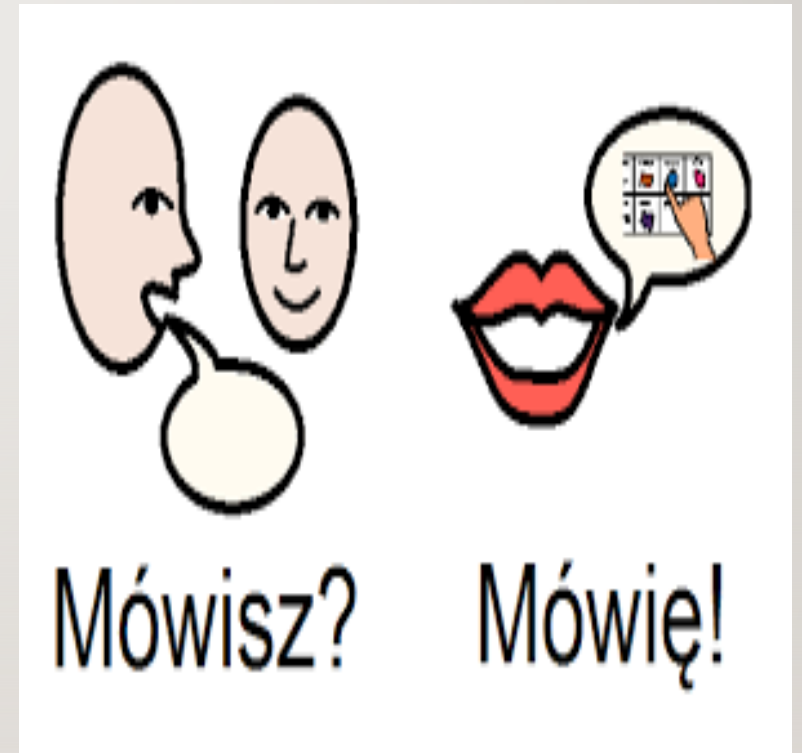

Jak wybrać?

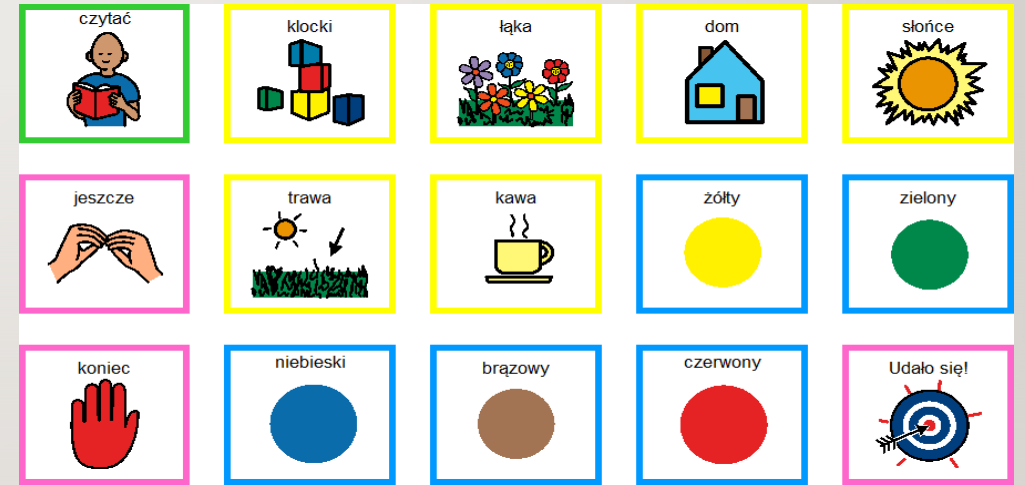
System alternatywnej komunikacji dobiera się, uwzględniając przede wszystkim rodzaj zaburzenia, którym dotknięte jest dziecko, jego możliwości intelektualne, percepcyjne i motoryczne. Jednocześnie, ważne jest to, z jaką metodą maluch się „polubi” - to ma znaczący wpływ na wzbudzenie w nim motywacji do korzystania z AAC. Ponadto, należy pamiętać, że w wielu przypadkach system alternatywnej komunikacji ma pełnić funkcję stałej metody porozumiewania się – wówczas to rodzice, opiekunowie i inne osoby z otoczenia dziecka mają za zadanie dostosować się do roli uczestnika, nadawcy i odbiorcy komunikatów w określonym systemie. Dlatego też warto pomyśleć o własnych potrzebach i możliwościach. Przy odpowiedniej współpracy z pracującym z dzieckiem zespołem specjalistów, wybór optymalnej metody nie powinien być trudny.

Dlaczego AAC?

Naszym obowiązkiem – zarówno jako rodziców jak i terapeutów – jest umożliwienie dziecku jak najbardziej efektywnego uczestnictwa w świecie społecznym. Komunikacja to w tej kwestii podstawa. Dlatego jeśli dziecko nie mówi wcale lub posługuje się mową w sposób ograniczony, niefunkcjonalny czy nieefektywny, alternatywne metody dają mu szansę porozumiewania się z otoczeniem.

Ponieważ komunikowanie się stanowi naturalną ludzką potrzebę, osoby nie mówiące wykorzystują do tego celu to, co jest dla nich dostępne, a co my zwykliśmy nazywać „trudnymi zachowaniami” – krzyk, pisk, uderzanie, szczypanie. Zapewnienie im możliwości wyrażania swoich potrzeb w aprobowany społecznie sposób może pomóc je wyeliminować lub ograniczyć. Ponadto – u dzieci ze spektrum autyzmu – wprowadzenie AAC – wbrew obiegowym opiniom – stymuluje rozwój nie tylko mowy werbalnej, ale również innych funkcji poznawczych. Wspomaga również funkcjonowanie społeczne, poprzez wsparcie efektywnej spontanicznej komunikacji, zwiększenie sprawczości i niezależności w życiu szkolnym. Dzieje się tak dlatego, że właściwości AAC są idealnie dopasowane do stylu uczenia się osób z ASD. Alternatywne formy komunikacji wykorzystują znaki wizualne, odpowiednie dla „myślenia obrazami”. Możliwość manipulowania stopniem złożoności komunikatów eliminuje trudności z przetwarzaniem złożonych sygnałów. Statyczność i przewidywalność formy AAC nie wywołuje „zgrzytów” w związku z problemami z przyswajaniem i akceptacją zmian. Wskazywanie obrazków lub proste gesty – prostsze motorycznie niż mowa, stanowią panaceum zarówno na charakterystyczne dla autyzmu deficyty planowania ruchowego jak i na zaburzenia związane z występowaniem mózgowego porażenia dziecięcego.

Mam autyzm – co dalej?

Autyzm i zespół Aspergera to zagadkowe zaburzenie, które zaczyna się we wczesnym dzieciństwie i zaburza wiele aspektów rozwoju, czyniąc dziecko niezdolnym do tworzenia więzi społecznych czy komunikowania się w prawidłowy sposób. Problemy te dotyczą coraz więcej dzieci i ich rodzin. Warto wiedzieć, że autyzm dziecięcy może przybierać różne formy, od łagodniejszych, zbliżonych obrazem klinicznym do zespołu Aspergera, po głębokie, gdy dziecko niemal nie nawiązuje kontaktu z otoczeniem i wymaga stałej opieki.

Pierwsze sygnały nieharmonijnego i nieprawidłowego rozwoju, często występują już we wczesnym dzieciństwie, już w pierwszym roku życia dziecka. Należy pamiętać, że charakter i stopień nasilenia trudności w rozwoju są u dzieci z autyzmem bardzo zróżnicowane. Oczywiście zdarza się, że słyszymy od wielu ludzi, często lekarzy, że każde dziecko rozwija się w swoim tempie, jednak są normy i jeśli nasze dziecko mając 3 lata nie mówi, nie patrzy na nas, nie bawi się z innymi dziećmi, to sprawdźmy to. Udajmy się do poradni psychologiczno-pedagogicznej i opowiedzmy o naszych obawach.

Spektrum autyzmu (ang. ASD – autism spectrum disorder) – są to zaburzenia obejmujące bardzo różne obszary rozwoju, pojawiające się przed 3. r.ż.

Autyzm rozumiany jako spektrum oznacza, że stan ten **jest trochę inny dla każdej osoby**. Osoby z diagnozami ze spektrum autyzmu mają bardzo różne nasilenie zachowań i cech wynikających z autyzmu.

Tak zwana triada autystyczna obejmuje:

- interakcje społeczne – trudności w nawiązywaniu relacji z otoczeniem,
- komunikację – zaburzenia komunikacji werbalnej i pozawerbalnej,
- schematyzm w zachowaniu – niezmienny repertuar zachowań.

Autyzm bardzo często łączy się z nietypowym odbieraniem świata za pomocą zmysłów.

Osoby w spektrum autyzmu mogą odczuwać zwykłe bodźce jako mało intensywne (nie czuje uścisku dłoni) albo zbyt intensywne (uścisk dłoni czuje tak silnie jak poparzenie).

Autyzm nie jest chorobą, oficjalnie medycyna traktuje autyzm jako stan, a nie chorobę. Według współczesnej wiedzy autyzm należy do tak zwanych zaburzeń neurorozwojowych, co wiąże się z nieprawidłowościami w rozwoju i funkcjonowaniu mózgu. Przyczyny autyzmu nie są jeszcze znane, choć poczyniono już ogromne postępy w tym zakresie.

Diagnoza zaburzeń ze spektrum autyzmu nie jest prosta. Na początek należy wykluczyć upośledzenie słuchu lub wzroku. Pacjent powinien zostać zbadany przez pediatrę specjalizującego się w zaburzeniach rozwojowych, psychologa dziecięcego lub neurologa dziecięcego. W wielu przypadkach należy przeprowadzić konsultacje z logopedą, audiologiem, terapeutą zajęciowym a także z innymi specjalistami aby móc uzyskać pełniejszą diagnozę i ustalić terapię. Im wcześniej zdiagnozowano i rozpoczęto wszechstronną terapię osoby z autyzmem, tym większa szansa na poprawę jej stanu. Terapia powinna być intensywna, systematyczna i dostosowana do indywidualnych potrzeb i możliwości dziecka.

Mam Autyzm co dalej?

Moja percepcja
zmysłowa
jest **zaburzona**

Bądź
wobec
mnie
cierpliwy

Myślę w sposób
konkretny

Traktuję
język
dosłownie

Kochaj mnie
bezw warunkowo

Pomagaj mi
w nawiązywaniu
kontaktów
społecznych

Staraj się
rozpoznać co powoduje
moje trudności

Ponad wszystko
Ponadwszystko.com

ŹRÓDŁO:

---

1. Kwasiborska, J. Alternatywne i wspomagające metody komunikacji (AAC) – skuteczne wykorzystanie dostępnych metod [w:] Porayski – Pomsta, J. (red.) Diagnostyka i terapia w logopedii, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa, 2008.
2. Kaczmarek, B.B. Obraz narzędziem komunikacji – znaki i strategie wizualne w usprawnianiu społecznego zrozumienia i komunikacji osób z ASD [w:] Kaczmarek, B.B., Wojciechowska, A. (red.) Autyzm i AAC. Alternatywne i wspomagające sposoby porozumiewania się w edukacji osób z autyzmem, wyd. Impuls, Kraków, 2015
3. ponadwszystko.com
4. Piotrowicz R. (2014). Interdyscyplinarne uwarunkowania rozwoju małego dziecka, wybrane zagadnienia.
5. <https://synapsis.org.pl/autyzm/informacje-praktyczne/>
6. <https://polskiautyzm.pl/autyzm>

---

7. <https://pomocautyzm.org/co-to-jest-autyzm/>

8. szkolnenaklejki.pl